

Ranjeno očinstvo

UVODNA MOLITVA

*Gospode Isuse Kriste, brate moj, ponekad zaboravim:
Ti ne stojiš iznad mene da bi me osudio.
Ti stojiš pored mene da bi me držao i da bi me zagrlio.
Ti mi opraštaš prije nego što sam ja sâm sebi oprostio.
Ti mi daješ budućnost dok sam ja još zaokupljen prošlošću.
Pred tebe stavljam ranjenosti svoga života.
Sve ono što je krhko, okrnjeno, što je napuklo, što je neuspjelo, što je otrcano.
Sve svoje rane i svu svoju nedovršenost, sve svoje čežnje za cjelovitošću
i za iscjeljenjem.
Pokušat ću svojom ljubavlju sastaviti i iscijeliti ono što mogu.
A ostalo polazem u tvoje ruke.
Pomozi mi da se više ne ranjavam onim što je bilo i što se ne da promijeniti.
Pomozi mi da uvijek iznova započinem.
S tvojom ljubavlju može se mnogo toga preobraziti.
S tobom se mogu i ja sâm preobražavati.
S tvojom ljubavlju može usprkos svim ranjenostima nešto novo početi rasti.
Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.*

Triput ponovi: *Vječni Oče! Prikazujemo Ti rane Gospodina našega Isusa Krista –
– da se izliječe rane naših duša!*

U *Dnevniku* sv. Faustine Kowalske piše da joj je Isus rekao: »Reci čovječanstvu ranjenom nevoljnom, nek' se utječe mome Srcu, koje je puno Milosrđa, i ispunit ću čovječanstvo mirom!« A u svojem *Putu* sv. Josemaria Escriva preporučuje: »Skloni se u otvoren bok našega Gospodina Isusa dok ne nađeš siguran zaklon u njegovu ranjenu Srcu.«

Ranjenosti tijekom ovozemaljskog života su neminovnost, bilo da ih sami doživljavamo bilo da ih, svjesno ili nesvjesno, nanosimo drugima. Utješna je spoznaja da u Isusovim ranama, a osobito u njegovom ranjenom srcu, možemo pronaći mir i siguran zaklon pa i kada je riječ o ranama vezanim uz očinstvo. Samo se treba predati u Isusove ruke i dopustiti mu da po svojim svetim ranama ozdravi, kako nas tako i one koje smo možebitno ranili.

O ranjenosti koje se vezuju uz očinstvo progovaraju i antologijske pjesme poput *Pisma ćali* i *Oprosti mi, pape*, koje se rado slušaju i pjevaju. Budući da su proizašle iz konkretnosti života, lakše se u njima možemo prepoznati.

Pismo ćali

Sad sam naresa

Doša sam velik

Mater govori da sam ti nalik

I da sam isti ka tvoja slika

Kad si se ono s materom slika

Ćale moj

Svak mi se ruga da si uteka

A mater govori da si joj reka

Zdravljem se kleja da ćeš se vratit

Oli životom svojim ćeš platit

Ćale moj

Ćale moj

Nosim jaketu žutu i gaće

Što si posla mi tisne i kraće

Mater je uvik u tvojoj vešti

Pa nam se smiju da smo furešti

Ćale moj

Tija bi ćale ka druga dica

Imat uzase svojega oca

S tobom se igrat

Uz tebe ležat

Slušat te, pričat, stalno te gledat

Ćale moj

Ćale moj

Ćale moj

Čekam te ćale

Da nam se vratiš

Nitko da ne traži da svoj dug platiš

Već da uz mater u miru živiš

I da nam kuću opet oživiš

Ćale moj

Mater će umrit od silnog jada

Ko će pogledat na mene tada

Vrati se ćale kad ja te volim

Makar bez šolda jer ja te volim

Ćale moj

Ćale moj

Ćale moj

Tekst: Tomislav Zuppa,
Glazba: Zdenko Runjić,
Izvorni izvođač: Vice Vukov

Oprosti mi, pape

*Rekli su mi najgore o tebi
Nisu nikad pričali o sebi
Rekli su mi ono ča su tili
Virova san, stariji su bili*

*Rekli su mi da si ženske jubi
Na kartama da si šolde gubi
Rekli su mi ono ča su znali
Virova san jer san bija mali*

*Rekli su mi da si svugdi bija
Rekli su mi da si puno pija
Rekli su mi ono ča su znali
Virova san jer san bija mali*

*Rekli su mi da si sova Boga
Rekli su mi prikoviše toga
Rekli su mi ono ča su znali
Virova san jer san bija mali*

*Oprosti mi, pape
Sve te grube riči
I moj život sada
Na tvoj život sličī*

*Oprosti mi, pape
Sve te grube riči
I moj život sada
Na tvoj život sličī*

*Oprosti mi, pape
Sad razumin tebe
Gledan tvoju sliku
Gledajući sebe*

*Oprosti mi, pape
Ča san druge sluša
Ja san, pape, isti
Jer san život kuša*

Tekst: Momčilo Popadić
Glazba: Zdenko Runjić
Izvorni izvođač: Oliver Dragojević

RAZMISLI

- Koja mi se od tih dviju pjesama više sviđa? Prepoznajem li se u nekoj od njih, bilo u ulozi djeteta bilo u ulozi oca?
- Postoji li u toj pjesmi stih koji me osobito dira? Zašto?
- Je li sadržaj pjesama svojstven isključivo Dalmaciji? Padaju li mi na pamet slični primjeri pjesama, skladbi ili napjeva iz mojega kraja?

RAZRADA**Što kaže Sveto pismo?**

Tek što se Jakov udaljio od svoga oca Izaka – pošto je Izak podijelio blagoslov Jakovu – njegov brat Ezav dođe iz lova. I on priredi ukusan obrok i donese ga svome ocu. I reče svome ocu: »Ustani, oče moj, i blaguj od lovine svoga sina da me onda mogneš blagosloviti!« A njegov ga otac Izak zapita: »Tko si ti?« On odgovori: »Ja sam tvoj prvorođenac Ezav!« Izak se silno prepadne: »Pa tko je onda bio onaj što je divljači ulovio i meni već donio? Blagovao sam je prije nego si ti došao; onoga sam blagoslovio i blagoslovljen će ostati.« Kad je Ezav čuo riječi svoga oca, kriknu glasno i gorko zaplaka pa reče svome ocu: »I mene blagoslovi, oče!« (Post, 27,30-34)

Želja koračati svijetom i živjeti u odnosu s Bogom, drugima i samim sobom lakše je i smiselnije kada znamo da smo blagoslovljeni kako od Bog tako i od naših bližnjih. Iskustva nam pokazuju kako mnogi muškarci i danas koračaju svijetom poput Ezava koji traži očev blagoslov. Biti blagoslovljen znači rasti sa sviješću da mi Bog želi najbolje, a da se njegov blagoslov može ostvarivati i preko bližnjih.

Nažalost, otkrivamo u našoj stvarnosti situacije u kojima djeca, mladići, muškarci, očevi žive s drukčijim uvjerenjem, to jest da trpe nepravde obitelji, društva, Crkve, države. Moguće je zaliječiti te rane, a pod prvim korakom iscjeljenja podrazumijevamo pomirenje i prihvaćanje ranâ koje smo zadobili u susretu s drugima. I iscjeljenje se događa u susretu s Drugim (Bogom) i drugima. To je put koji pomaže čovjeku, muškarcu, ponovno steći povjerenje u Boga, društvo i sebe. Povijest Jakova i Ezava uči nas da je Bog prisutan u našim životima i kada doživljavamo nepravdu, napuštenost, izoliranost, mržnju, te da i po krivim putovima možemo doći do iskustva blagoslova i Božje blizine u našim životima.

Što kaže Crkva?

- *Čovjek ranjen grijehom ne može lako očuvati moralnu ravnotežu. Dar spasenja po Kristu daje nam milost potrebnu da ustrajemo u traženju kreposti. Svatko mora uvijek moliti za tu milost svjetla i snage, pristupati sakramentima, surađivati s Duhom Svetim, slijediti njegove pozive da ljubi dobro i da se kloni zla.* (Katekizam Katoličke Crkve, 1811)
- *Obitelj je svojevrsna škola bogatije čovječnosti. A da bi ona uzmogla postići puninu svojega života i poslanja, potrebna je dobrohotna razmjena misli i uzajamno savjetovanje suprugâ, kao i brižljiva suradnja roditelja u odgoju djece. Djelatna prisutnost oca vrlo je važna za njihovu izgradnju.* (*Gaudium et spes*, 52)
- Muškarac će raditi tako da »nikada ne razara obitelj već učvršćuje njezino jedinstvo i postojanost«. (*Familiaris consortio*, 25)
- Na tome tragu progovorio je i papa Franjo: »Odsutnost oca u životima djece i mladih ljudi stvara praznine i rane koje mogu biti i vrlo ozbiljne. I zapravo se zastranjivanje djece i adolescenata može u velikoj mjeri pripisati tom nedostatku, nedostatku primjerâ i autoritativnih vođa u njihovu svakodnevnom životu, nedostatku blizine, nedostatku ljubavi od strane očeva. I, dublje nego što mislimo, to je razlog što se mnogi mladi osjećaju kao siročad.« (Iz kateheze na Općoj audijenciji 28. siječnja 2015.)

Što kaže znanost?

- S tvrdnjom da bi muškarci trebali biti jednako odgovorni prema domu i djeci kao i žene, u većoj ili manjoj mjeri, slaže se 94,6 posto ispitanika istraživanja *Europska studija vrednota* (EVS) iz 2008.
- Neki ranjivi i marginalizirani očevi žele pridonijeti blagostanju svoje djece u većoj mjeri nego što im se to pripisuje. (Hoffman, 2011.)
- Nastojanja da se poveća kapacitet roditeljstva ranjivih očeva bit će učinkovitija kada su u kombinaciji s uslugama kojima im se pomaže nositi se sa životnim izazovima i preprekama s kojima se oni suočavaju. (Ball, 2010.; Devault et al., 2007.)

Što kažu žene/majke?

Kao odgovor na pitanje: *Što za mene znači i kako se osjećam kad kod supruga primjećujem ranjenost u pogledu očinstva, bilo u odnosu spram svojega oca bilo u odnosu spram djece?*, žene/majke kažu:

- »Kada kod supruga primjećujem ranjenost u pogledu očinstva, to mi signalizira da iz njegovih dubina na površinu izbijaju još uvijek neizliječene rane zadobivene u djetinjstvu od vlastita oca. U odnosu spram djece ranjeno očinstvo očituje se putem riječi, postupaka i načina reagiranja na njihovo ponašanje. Kada to prepoznam, osjećam se žalosno, ali istodobno i potaknuto da sa svojim suprugom prođem konkretnu situaciju u dijalogu. Želim mu biti blizu i razumjeti ga, a istodobno djeci pojasniti zašto je tata tako reagirao.«
- »To za mene znači potruditi se više čuti muža u tim osjećajima, srcem to podijeliti s njim i biti mu blizu! Pritom se osjećam zabrinuto.«
- »Ranjenost u bilo kojem pogledu doživljam kao bol, ali i kao priliku da obogaćeni bolom izrastemo u nešto još ljepše i snažnije. Ranjivost govori o nama samima – ono što je za mene ranjivost, nije i za mojega supruga. Jedino ranjenost koja se doživljava pasivno donosi samo bol i teške osjećaje. Ali, kada se ona doživi kao okidač za djelovanje, tada je to izvor rasta, iziskuje ljubav i donosi višestruke plodove. U tom smislu nastojim biti poticajna za muža, te da se on upravo tako odnosi sa svojom ranjivošću.«

RASPRAVA

Slijedeći upute voditelja uključi se u skupni rad kako bi, polazeći od uvodnoga osobnog promišljanja i sadržaja razrade, sudjelovao u razmatranju jedne od dimenzija ranjenog očinstva.

RAD U SKUPINI (A): *Ranjeno očinstvo – roditelji*

U osobnom iskustvu promišljanja o sebi kao sinu ili kćeri, susrećemo se neizbježno s ograničenjima koja su imali naši otac i majka, bili oni samo biološki ili pak duhovni, životni, ili sve to. Onaj tko je ranjen, može se u životu ponašati tako da se želi braniti. Stoga je prijeko potrebno prepoznati rane koje smo zadobili od vlastita oca odnosno majke, kako bismo bili slobodniji u odnosu s drugima, te kako ne bismo bili robovi prošlosti.

Pitanja

- Na koje načine vlastiti otac odnosno majka može biti uzrok ili pridonijeti ranjenosti u pogledu očinstva? Kako se to očituje?
- Kako spriječiti ranjavanje i kako doći do ozdravljenja kada se ranjavanje dogodi?
- Jeste li obaviješteni o postojanju i djelovanju bračnog i obiteljskog savjetovališta u vašoj nad/biskupiji?

RAD U SKUPINI (B): *Ranjeno očinstvo – supruga*

Odnos spram supruge jest odnos u kojem doživljavamo najintimnije osjećaje koje smo učili doživljavati s roditeljima, ocem, majkom ili nekom bliskom osobom. Stoga se događa da u tome tako intimnom odnosu vrlo lako izlaze na površinu osjećaji, misli, maštanja koja smo doživljavali s roditeljima. Može se dogoditi da supruga bude okidač naših nesvjesnih potreba, strahova, tjeskoba, želja.

Pitanja:

- Na koje načine supruga može biti uzrok ili pridonijeti ranjenosti u pogledu očinstva? Kako se to očituje?
- Kako spriječiti ranjavanje i kako doći do ozdravljenja kada se ranjavanje dogodi?
- Jeste li obaviješteni o postojanju i djelovanju bračnog i obiteljskog savjetovališta u vašoj nad/biskupiji?

RAD U SKUPINI (C): *Ranjeno očinstvo – djeca*

Svaki čovjek uči od drugih, napose od svojih najbližih, pa tako i djeca od roditelja. Otac i majka u svojoj dobronamjernosti katkad mogu povrijediti djecu time što nisu svjesni kako njihove riječi, geste, promišljanja utječu na djecu. Dijete tijekom rasta razvija vlastitu autonomiju i sposobnost za zdrav odnos spram drugih. Ako je otac ranjen i često usmjeren na sebe, tada se teže usmjerava na potrebe djeteta dajući time i model djetetu kako se ponašati. Također, može se dogoditi da otac na djecu projicira vlastite neostvarene želje, misli i planove. Upravo zbog toga je potrebno biti slobodan od roditeljskih propusta, kako bismo sami bili dobri i kreporni roditelji, a djeca rasla prema sposobnosti suživota s drugima.

Pitanja:

- Na koje načine ranjenost u pogledu očinstva utječe na djecu? Kako se to očituje?
- Kako spriječiti ranjavanje i kako doći do ozdravljenja kada se ono dogodi?
- Jeste li obaviješteni o postojanju i djelovanju bračnog i obiteljskog savjetovališta u vašoj nad/biskupiji?

RAD U SKUPINI (D): *Ranjeno očinstvo – društvo*

Zapadno društvo polaže veliku važnost uspjehu, zaradi, ugledu, novcu, poznanstvu, te se time očevima oduzima mogućnost kvalitetnoga provođenja vremena s djecom. Model uspješnog oca kao da ne dolazi do izražaja. Otac je onaj koji uči postavljati granice, koji uči da nije moguće sve i sada dobiti, da nije moguće biti u svemu i uvijek najbolji, da su potrebne pogreške, te da je za kvalitetno življenje potrebno uzeti u obzir i odbačene, ranjene, bolesne, gladne, itd.

Pitanja:

- Na koje načine društvo može biti uzrok ili pridonijeti ranjenosti u pogledu očinstva? Kako se to očituje?

- Kako spriječiti ranjavanje, te kako doći do ozdravljenja kada se ono dogodi?
- Jeste li obaviješteni o postojanju i djelovanju bračnog i obiteljskog savjetovališta u vašoj nad/biskupiji?

POTICAJI

Nakon što predstavnici skupina iznesu svoje odgovore, na stranici 100 pogledaj *Dodatak B* koji sadrži popis bračnih i obiteljskih savjetovališta Katoličke Crkve u Hrvatskoj, a zatim napiši poticaje koje u sebi prepoznaješ u kontekstu:

1. vlastita duhovna rasta

2. onoga što možeš učiniti u svojoj obitelji kao »kućnoj crkvi«

3. onoga što možeš učiniti izvan svoje obitelji, u Crkvi i društvu.

ZAKLJUČNA MOLITVA

Molitva predanja Presvetom Srcu Isusovu

Isuse, predajem u ranu tvoga Presvetog Srca samoga sebe i sve članove svoje obitelji (imenuj).

Molim te da me svojom Predragocjenom Krvi okrijepiš, ispuniš i zaštitiš sve članove moje obitelji. Isuse, ti si Gospodin moj i Gospodar moje obitelji, ti imaš svu vlast nad svima nama i nad svime što posjedujemo i radimo. Gospodine Isuse, zaštititi svojom svetom Krvi sva mjesta gdje živimo i boravimo, gdje se sada nalazimo, gdje radimo. Gospodine Isuse, spasi svojom Presvetom Krvi mene i sve članove moje obitelji. Gospodine Isuse, spasi svojom Presvetom Krvi sve koje smo oštetili, ranili ili povrijedili. Gospodine Isuse, daj nam svoje ljubavi za sve ljude, osobito za one koji su nam teški, koje ne podnosimo ili ih ne volimo. Amen.

*Gospodine, čuj nas i ozdravi u nama sve ranjene dimenzije našega očinstva. Pokaži nam Oca kako bismo utažili glad za ocem, molimo te. **Gospodine, usliši nas!***